

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 หมวดที่ 3 (แนวโน้มการศึกษา) และพระราชบัญญัติปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542 กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสำคัญ ที่ต้องส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้ เพาะภาษาอังกฤษจำเป็นสำหรับการติดต่อในโลกปัจจุบัน แต่โดยทั่วไปแล้ว เมื่อมีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ก็ย่อมต้องมีการรับรู้และเข้าใจภาษาตามกัน ซึ่งทำให้เกิดความวิตกกังวลกันขึ้นในกลุ่มนักการศึกษา บางกลุ่ม ดังที่ เอเดรียน แฮลลิดี้ (Adrian Halliday, 1994) เห็นว่า การเผยแพร่องค์ความรู้ทางภาษาอังกฤษนั้น อาจจัดได้ว่าเป็นลักษณะวรรณคดินิยมแบบหนึ่ง เพราะการศึกษาในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ ที่เรียนรู้แต่เรื่องของเจ้าของภาษา อาจมีผลทำให้ผู้เรียนขาดความเข้าใจสังคม และวัฒนธรรมของตนเอง นอกจากนี้ การเรียนภาษาต่างประเทศ ที่มักจะเน้นการให้ทำตามรูปแบบ โครงสร้างประโยค อาจมีผลในทางจิตวิทยา ที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกแต่ทักษะด้านการเป็นผู้ปฏิบัติตาม ทำให้ขาดโอกาสในการฝึกเป็นผู้คิดค้น และเสนอความคิดเห็นเพื่อปักป้องความเชื่อและความคิดเห็นของตนเอง

ในเมืองไทยปัจจุบัน วงการศึกษายังเน้นให้ยกระดับผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน การสอน เพราะเห็นว่าเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสนับสนุนในการเรียนแนวคิด เช่นนี้ ก็ควรเป็นสิ่งที่นำไปใช้ปฏิบัติในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศด้วยเช่นกัน ซึ่งอล赖ท์และแคร์ริน (Allwright and Kathleen, 1991) แสดงความคิดเห็นการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้ได้ผลดี ควรใช้สื่อการเรียนที่สะท้อนวัฒนธรรมของผู้เรียนมากกว่าวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

ตามแนวทางปฏิบัติที่จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาอังกฤษ และในขณะเดียวกันก็ควรเน้นการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้เกิดการใช้แนวทางหลากหลาย

ในการเรียนการสอน เช่น การใช้วิธีการเรียนการสอนแบบสื่อสาร (Communicative Approach) มีการใช้เนื้อหาในการเรียนที่เกี่ยวดันกับตัวนักศึกษา ในบรรดาวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ มีแนวคิดที่นำเสนอในบทความตีพิมพ์ใน The Nation ของ สุรชัย ชูพาก (ออนไลน์) ในหัวข้อเรื่อง “Fiction a novel way to study culture” กล่าวถึงแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ ดร.ธงชัย วินิชกุล ผู้อำนวยการศูนย์เอเชียติคเนย์ศึกษา มหาวิทยาลัยวิสคอนเซน ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ผู้อำนวยการศูนย์เอเชียติคเนย์ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และ โภวิทย์ วงศ์สุรవัฒน์ อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศิริ โดยกล่าวว่า ดร.ธงชัย วินิชกุล ได้นำนวนิยายมาสอนนักศึกษามหาวิทยาลัยวิสคอนเซน ให้เรียนรู้สภาพสังคมของประเทศไทย อีก ฯ โดยเฉพาะสังคมของประเทศไทยในแบบเอเชียติค ซึ่ง ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ผู้อำนวยการศูนย์เอเชียติคเนย์ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็เห็นด้วยกับวิธีการนี้ และ ดร.ชาญวิทย์ ยังได้ขยายแนวคิดในการเห็นความสำคัญที่จะมองสังคมไทยผ่านสายตาของคนชาติอื่น ไว้ว่าว่า การศึกษา ที่ขาดการศึกษาเปรียบเทียบสังคมไทยกับสังคมอื่น จะทำให้นักศึกษาไทยไม่มีสายตากราเว่อร์ ขาดความเข้าใจ สังคมไทยอย่างแท้จริง สุรชัย ชูพาก ยังอ้างถึง อาจารย์โภวิทย์ วงศ์สุรวัฒน์ ว่าเป็นผู้ ที่เห็นว่า นักศึกษา มหาวิทยาลัยไทยยังขาดการร่วมถกเถียงอภิปรายในชั้นเรียน เพราะขาดการอ่านทั้งก่อน และหลังการเรียน การอ่านนอกห้องเรียนน้อยทำให้นักศึกษาขาดมุมมองที่จะนำมาใช้อภิปรายและถกเถียงในห้องเรียน สุรชัย ชูพาก กล่าวสรุปแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งสามท่านไว้ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามท่านนี้ ล้วนมีความคิดเห็นตรงกันว่า ในอนาคต ถ้าหากนักศึกษาไทยไม่เริ่มนิจในวรรณกรรมและคำราที่เกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมของตนเองและของประเทศไทยเพื่อนบ้าน ซึ่งรวมถึง ทัศนคติของเพื่อนบ้านที่มี ต่อประเทศไทย ด้วย นักศึกษาไทยอาจจะถึงจุดที่ขาดพื้นความรู้เกี่ยวกับตนเองในด้าน วัฒนธรรม ไปก็ได้

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีประเด็นที่น่าสนใจคือ การศึกษาเรื่องไกส์ตัวที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมของผู้เรียนเอง เกี่ยวน่องไปถึงการเรียน นานิยายภาษาอังกฤษที่ให้ได้ห้องความแพลิดแพลิน ชวนให้ติดตาม ทำให้ได้เน้นการใช้

ภาษาอังกฤษที่พูดถึงสภาพแวดล้อมของตัวที่ผู้เรียน ซึ่งช่วยให้ได้มุมมองที่หลากหลาย เพราะ นักเขียนย่อมจะน่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมและวิถีชีวิตของคนในสังคมมาเป็น วัตถุคิบในการเขียน (ตรีศิลป์ บุญชร 2521 : 2) โดยเฉพาะในด้านลักษณะที่ใช้คำนิเวิร์ง โดยที่ส่วนประกอบอื่น ๆ เช่นบทบาทของตัวละคร แนวคิดฯ อาจมีการดัดแปลงเพิ่มเติม ไปบ้างเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อร่อง เมื่อพิจารณาถึงลักษณะทั่วไปของการเรียนเรื่องแต่ง ประเกทนานิยาย ก็จะเห็นได้ว่ามีส่วนประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ โครงเรื่อง ตัวละคร และ ฉากหรือสถานที่ การได้เรียนเรื่องที่ผู้เรียนมีพื้นความรู้อยู่บ้างแล้ว เช่น เรื่องสถานที่ที่ ผู้เรียนสามารถสร้างภาพในความคิดได้ง่าย เพราะเป็นสภาพจริงที่เห็นอยู่ ย่อมทำให้การ อ่านคลุกขันตอนความซับซ้อนที่จะต้องทำความเข้าใจทั้งภาษาและการจินตนาการเกี่ยวกับ สถานที่ หรือฉากที่คนสองไม่เคยพบเห็นมาก่อน

ดังนี้ กลุ่มนวนิยาร่วมสมัยที่เขียนโดยนักเขียนค่างชาติ ที่มีเหตุการณ์เกิดใน สังคมไทย จึงเป็นเรื่องที่นำเสนออย่างยิ่งว่า มีสาระอย่างใดบ้าง เพื่อนำมาเป็นแนวทาง ในการพิจารณาใช้ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ เพราะหนังสือนวนิยາของชาวต่างชาติกลุ่มนี้ มักจะใช้ภาษาเมืองไทย มีการนำเสนอเรื่องคนไทยและภาพสังคมไทยในนวนิยายภาษาอังกฤษ แม้หลายเรื่องจะบอกไว้ว่าเรื่องและสิ่งที่ผู้ประพันธ์เห็น ดังที่มีการกล่าวไว้ว่า วรรณกรรม มีความเกี่ยวพันกับสังคม (นฤมล กาญจนทัต และ คณะ, 2532 : 119) หนังสือเหล่านี้ เป็นสื่อที่แพร่ไปในหมู่ชาวต่างชาติ แม้จะเป็นเรื่องที่เกิดจากจินตนาการของผู้แต่ง แต่ภาพ สังคมที่แสดงออก ก็อาจเป็นมุมสะท้อนภาพสังคมไทย ในสายตาของคนกลุ่มนี้ ที่เป็น ผู้เขียนและกลุ่มผู้อ่าน การศึกษาจึงย่อมได้ประโยชน์ในด้าน การรู้จักคนօรงจาก มุมมอง ของผู้อื่น ได้เห็นคำศัพท์ การใช้ภาษาอังกฤษบรรยายภาพที่เราพบเห็นได้ใน ชีวิตประจำวัน เช่น รถมอเตอร์ไซค์รับจ้าง สภาพครอกซอกซอยในเมืองใหญ่ของเมืองไทย สภาพชีวิต ชนบทไทย ตลอดถึง สภาพชีวิตและการดำเนินชีวิตของชาวต่างชาติที่มาพำนักระยะอยู่ใน ประเทศไทย

นอกจากนี้ การได้ฝึกทักษะการอ่านเนื้อหาภาษาอังกฤษ ที่พูดถึงสังคมของ ตัวผู้เรียนเอง ซึ่งในที่นี้ คือสังคมไทยและสาระที่มีผู้อื่นพูดรีอร์ราที่เกี่ยวข้องกับตนของ

จะมีส่วนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิกริยาตอบโต้ตอบได้มากกว่าการพูดถึงเรื่องที่ใกล้ต้นเอง ในเนื้อหานวนิยายที่เป็นเรื่องแต่งและมีลักษณะชวนให้ติดตามอ่าน ช่วยให้นักศึกษามองเห็นภาพสะท้อนของสังคมตนเองในแง่มุมที่รับด้านมากยิ่งขึ้น ได้เห็นสังคมไทยจากมุมมองของนักเขียนที่มาจากการสังคมและวัฒนธรรมอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชา ที่นักศึกษา วิชาเอกภาษาอังกฤษต้องเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมไทย ด้วยภาษาอังกฤษอย่างเช่นวิชาไทยศึกษา (Thai Studies) เป็นต้น

การศึกษาและวิเคราะห์วรรณกรรมภาษาอังกฤษที่กล่าวมาข้างต้น ยังไม่เคยมี การศึกษามาก่อน เพราะอาจมีแนวความคิดว่าเป็นเพียงการเขียนของคนกลุ่มนั้น เพื่อคนที่ใช้คุณไทย แต่หากเราได้ตระหนักรู้ว่า สภาพที่คนไทยเองเห็นกันจนคุ้นเคย ทำให้เราอาจลืมสาระสำคัญด้วยความรู้สึกคุณเคยนั้นเอง วรรณกรรมกลุ่มนี้แม้ส่วนใหญ่ยังมิอาจจัดได้ว่าเป็นวรรณกรรมยิ่งใหญ่ตามแนวทางการจัดประเภทของการสร้างสรรค์ผลงานการประพันธ์ แต่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในกลุ่มผู้อ่านชาวต่างชาติ และบางเรื่องได้รับการยกย่องว่า เป็นหนังสือขายดี งานวรรณกรรมกลุ่มนี้ จึงน่าสนใจ ว่าจะมีสาระแนวใดบ้าง ด้วยการจัดเป็นกลุ่มสาระเนื้อหาเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา และอ่านเพิ่มเติม เพื่อเห็นภาพสังคมไทย ในแง่มุมต่าง ๆ

ผู้จัดจึงมีความสนใจและเห็นสมควรที่จะมีการเริ่มศึกษาและวิเคราะห์วรรณกรรมปัจจุบันที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ โดยนักเขียนที่มิใช่คนไทยมีเนื้อหาเกี่ยวกับคนไทยและสภาพสังคมไทย เพื่อจะได้สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น มีการวิเคราะห์สาระไว้ให้ผู้สนใจสามารถนำมาใช้ได้ ทำให้เกิดสภาพการเรียนการสอนภาษาที่มิเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพใกล้ตัวผู้เรียนเอง ได้เห็นมุมมองเกี่ยวกับสภาพสังคมของตนเองได้หลากหลาย เพราะแม้จะมีการกล่าวว่าสภาพสังคมที่ปรากฏในวนิยายนี้ เป็นเรื่องแต่ง แต่ลักษณะบางประการที่มีส่วนของการอิงความจริงแฟลงอยู่ด้วย ย่อมจะทำให้ได้เห็นแนวทางการใช้ภาษาอังกฤษบรรยายหรือเขียนเรื่องเกี่ยวกับสังคมไทย ได้เห็นการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสื่อสารควบคู่ไปกับการเรียนรู้สังคมและเรื่องราวใกล้ตัว คนเองในมุมมองของผู้อื่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อวิเคราะห์จากเกี่ยวกับเมืองไทยที่สอดแทรกอยู่ในนวนิยายภาษาอังกฤษ โดยจัดแยกเป็นหัวข้อตามลักษณะการใช้จาก
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบเนื้อหาเกี่ยวกับเมืองไทยผ่านการใช้จากตามที่ปรากฏอยู่ในนวนิยาย

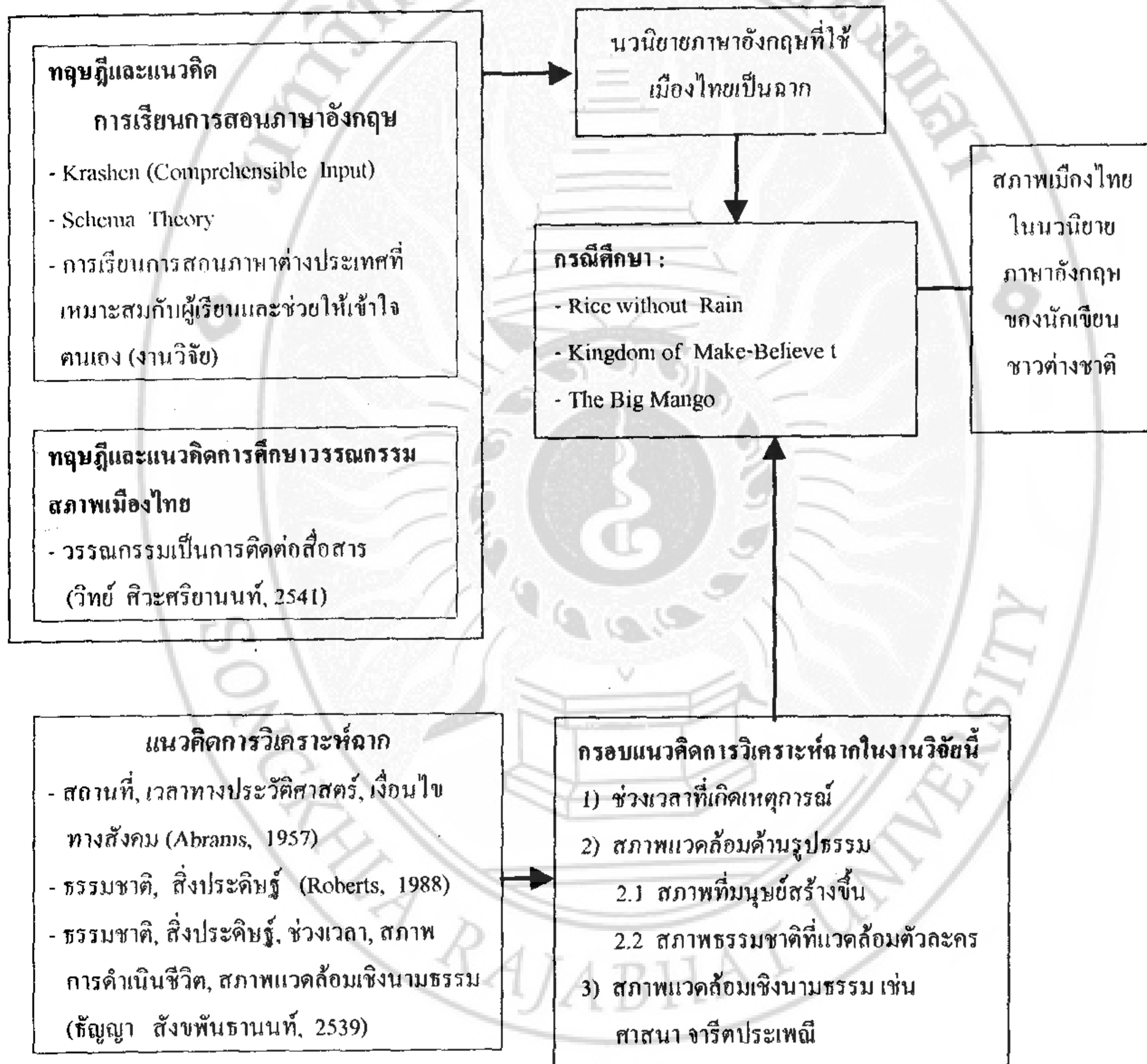
คำถ้ามการวิจัย

คำถ้ามในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. นวนิยายภาษาอังกฤษที่นำมาศึกษา 3 เรื่อง ใช้จากอะไรบ้างในเมืองไทยและกล่าวไว้อย่างไร
2. จากเมืองไทยในนวนิยายภาษาอังกฤษที่นำมาศึกษา มีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์นวนิยายภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเมืองไทยโดย นักเขียนชาวต่างชาติ : กรณีศึกษา นวนิยายเรื่อง Rice Without Rain เรื่อง Kingdom of Make – Believe และ เรื่อง The Big Mango

ขอบเขตการวิจัย

การคัดเลือกนวนิยายที่นำมาศึกษาวิจัยนี้ มีแนวทางการพิจารณาเรื่องที่นำเสนอภาพเกี่ยวกับเมืองไทย ที่มีลักษณะดังนี้ คือ

1. เป็นนวนิยายที่ใช้การบรรยายหรือมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับ/พัฒนาไปทาง ไวยากรณ์ภาษาไทยในยุคปัจจุบัน คือ ช่วง 30 ปี (นับย้อนหลังขึ้นไปจาก พ.ศ. 2003) เพื่อให้ได้สภาพสังคมที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นอยู่และสังคมปัจจุบันของผู้เรียน
2. ผู้แต่งเป็นชาวต่างชาติ ที่เคยใช้ชีวิตอยู่ในเมืองไทย
3. ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว
4. มีเนื้อหาที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม
5. เป็นนวนิยายที่จบในเล่มเดียว ไม่ใช่นวนิยายที่แต่งเป็นชุดหรือมีหลายตอน

จากการพิจารณาดังกล่าวข้างต้น มีนวนิยายที่ตรงตามเกณฑ์ ดังนี้ คือ

- และ
1. Kingdom of Make – Believe (1999) ของ Dean Barrett
 2. The Big Mango (1999) ของ Jake Needham
 3. Rice without Rain (1986) ของ Minfong Ho

การวิเคราะห์นวนิยายทั้งสามเรื่อง จะดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับหัวข้อดังนี้ คือ

1. ฉากที่เป็นยุคสมัยหรือช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง
2. ด้านรูปธรรม
 - 2.1 สภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น อาคาร สถานที่ วัดถupa ที่ใช้ สถาณศต และ ชุมชนแออัด
 - 2.2 สภาพธรรมชาติที่แสดงถึงความตัวตั้งตัวตั้ง เช่น ทิวทัศน์ ทะเล ทุ่งโกร่ การพรรณนาการตกแต่งภายในบ้านหรืออาคารต่างๆ
3. ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม เช่น ศาสนา ชาติประเพณี ค่านิยม ศีลธรรม รวมไปถึงอารมณ์และความรู้สึกของตัวละคร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ หมายถึง การพิจารณารายละเอียดที่ปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์และกระบวนการ โดยเน้นด้านการใช้ภาษาและสถานที่ในเมืองไทย มิใช่การพิจารณาคุณค่าของหนังสือ เพื่อประเมินค่าว่าเด่นหรือด้อย ในการวิจัยครั้งนี้ ประเด็นที่วิเคราะห์ได้แก่

นวนิยายภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเมืองไทยโดยนักเขียนชาวต่างชาติ หมายถึงวรรณกรรมที่ใช้การบรรยายหรือมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับ/พาดพิงถึงสังคมไทย โดยระบุไว้ชัดเจนว่า ใช้ภาษาเมืองไทยในยุคปัจจุบัน คือ ช่วง 30 ปี (นับขึ้นหลังขึ้นไปจาก พ.ศ. 2003) (เพื่อให้ได้สภาพสังคมที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นอยู่และสังคมปัจจุบันของผู้เรียน) และต้องเป็นนวนิยายที่ได้รับการตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียง ซึ่งนวนิยายกลุ่มนี้อ่อนโยนกว่าที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนวนิยายที่นำเสนอสภาพของประเทศไทยในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือการแสดงสภาพเมืองไทยในยุคที่ประเทศไทยมีทางการเมริกันเข้ามาใช้เมืองไทยเป็นฐานที่พักในการไปรบในสงครามเวียดนาม และช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย คือ การต่อสู้ของนักศึกษากับฝ่ายภาครอง ที่ห้องสมุดกลาง เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2516 และ พ.ศ. 2519 ซึ่งสภาพดังกล่าว มีปรากฏอยู่ในนวนิยายเรื่อง Kingdom of Make – Believe (1999) ของ Dean Barrett เรื่อง The Big Mango (1999) ของ Jake Needham และ เรื่อง Rice without Rain (1986) ของ Minfong Ho

นักเขียนชาวต่างชาติ หมายถึง นักเขียนนวนิยายที่มิใช่ชาวไทย แต่มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตอยู่ในเมืองไทย

จาก หมายถึง ช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ และสภาพที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่เกี่ยวพันกับเมืองไทยและปรากฏอยู่ในนวนิยายที่นำมาศึกษา โดยส่วนที่เป็นรูปธรรมนี้ ครอบคลุมเรื่องของสถานที่ในเมืองไทย และสภาพธรรมชาติในเมืองไทยที่แวดล้อมตัวละคร ส่วนที่เป็นนามธรรมจะเกี่ยวพันกับเรื่องของศาสนาและอารีตประเพณีของตัวละครไทยที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เห็นสภาพการใช้ชากและสถานที่ในเมืองไทยที่สำเนอในนวนิยายของชาวต่างชาติ
2. ได้ทราบถึงแนวคิดและทัศนคติของคนต่างชาติที่นำเสนอด้วยกันเมืองไทยผ่านการใช้ภาษาเมืองไทย
3. เป็นแนวทางในการศึกษานวนิยายภาษาอังกฤษที่กล่าวถึงเมืองไทย
4. ได้สื่อการเรียนภาษาอังกฤษที่เกี่ยวพันกับเมืองไทย